

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
- 2^e principiële goedkeuring

Samenvatting

In voorliggend voorontwerp van decreet worden wijzigingen voorgesteld aan het materialendecreet en het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid die nodig zijn voor een correcte omzetting van de gewijzigde Europese kaderrichtlijn afvalstoffen, de gewijzigde richtlijn inzake havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen en de richtlijn betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

De meeste bepalingen betreffen technische aanpassingen die weinig of geen beleidsimpact hebben, zoals aanpassingen aan definities.

De bepalingen die wel een beleidsimpact hebben zijn:

- Een rechtsgrond voor het doorrekenen van de zwerfvuilkosten aan de producenten;
- De invoering van minimale criteria waaraan een regeling van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moet voldoen;
- Een veralgemening van het principe dat afvalinzamelaars hun inzamelformules zo moeten organiseren dat hun klanten worden aangemoedigd afval gescheiden aan te bieden.

De eerste twee punten komen erop neer dat de producenten meer financiële verantwoordelijkheid krijgen voor de kosten die verbonden zijn aan het beheer van afvalstoffen die voortkomen uit de producten die zij op de markt brengen, conform het beginsel van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Het derde punt geeft meer mogelijkheden om via Vlarema (financiële) stimulansen te voorzien voor het gescheiden aanbieden van recycleerbare afvalstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven.

Tenslotte worden enkele aanpassingen voorzien aan de artikelen die een rechtsgrond bieden voor bepalingen rond asbestinventarisatie in Vlarema.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Met dit voorontwerp van decreet brengen we de nodige decretale wijzigingen aan in het materialendecreet en het decreet algemene bepalingen milieubeleid voor een correcte gedeeltelijke omzetting van

- de gewijzigde Europese kaderrichtlijn afvalstoffen
- de gewijzigde richtlijn havenontvangstvoorzieningen voor de afvalafgifte van schepen
- de richtlijn milieu-effecten van kunststofproducten.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

1) 1^e principiële goedkeuring door de Vlaamse regering

De Vlaamse regering heeft op 17 juli 2020 haar eerste principiële goedkeuring gegeven.

2) Advies van de Minaraad en de SERV

De Minaraad en de SERV hebben op respectievelijk 8 en 14 september 2020 hun advies afgeleverd. In de kaderstukken hieronder staan de adviezen van de raadspartners, gerangschikt volgens thema. Bij elk advies wordt aangegeven of dit aanleiding heeft gegeven tot wijziging van de ontwerp teksten of de memorie met bijhorende motivatie.

a) Zwerfvuilkosten

De mate van detail in het materialendecreet mbt de doorrekening van zwerfvuilkosten aan producenten

Voka, Unizo en Boerenbond vragen om enkel de grote principes van de Europese kaderrichtlijn afvalstoffen en Single-use plastics richtlijn (SUP-richtlijn) op te nemen in het Materialendecreet en de details verder uit te werken in het VLAREMA en het Interregionaal Samenwerkingsakkoord (ISA).

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO zijn er voorstander van dat het Materialendecreet, als kaderdecreet, de kapstukken bevat die nodig zijn om een geïntegreerd Vlaams materialenbeleid te kunnen voeren.

De ontwerp teksten in artikel 11, 5° komen al voor een groot deel tegemoet aan de opmerkingen van de partners van de MINARAad. Daarom worden de ontwerp teksten niet gewijzigd naar aanleiding van het advies.

Een regeling over de zwerfvuilkosten bestaat uit

- 1) Een beslissing dat zwerfvuilkosten worden doorgerekend naar de producenten voor die producten die een belangrijke impact hebben in het zwerfvuil;
- 2) Een beslissing over uit welke elementen de zwerfvuilkosten bestaan;
- 3) Meer gedetailleerde afspraken over welke producten een belangrijke impact hebben in het zwerfvuil;
- 4) Vastleggen van de hoogte van de zwerfvuilkosten;

- 5) afspraken over de inning van de vergoedingen van producenten en de verdeling over de drie gewesten;
- 6) Afspraken over de vergoeding van de overheden.

Beslissingen 1) en 2) zijn principieel en zijn om die reden vastgelegd in het materialendecreet. Beslissing 3) moet worden vastgelegd in Vlarema. Beslissing 5) wordt best vastgelegd in een interregionaal akkoord waarover de gewesten momenteel in gesprek zijn. Beslissingen 4) en 6) moeten nog meer in detail geregeld worden. De algemene principes worden dus vastgelegd in het materialendecreet en de details verder uitgewerkt in andere wetgeving.

Het gebruik van het materialendecreet als rechtsgrond voor regelingen rond verpakkingen

Voka, Boerenbond en Unizo vragen om zowel in het ontwerp van decreet als de memorie van toelichting verwijzingen naar verpakkingen weg te laten, omdat het ISA hiervoor het aangewezen beleidskader vormt. Men vraagt om dit ook zo aan te geven in de impactanalyse en de samenvatting. Het spreiden van regelgeving en engagementen omtrent verpakkingen over vier beleidsankerpunten van een totaal verschillende natuur (i. Materialendecreet en VLAREMA, ii. ISA, iii. de erkenningen van FostPlus en Valipac, en iv. een Green Deal Preventie en Hergebruik van Verpakkingen zoals door de OVAM wordt nagestreefd), zal volgens hen leiden tot een kluwen waar niemand nog aan uit geraakt.

Om dezelfde reden vragen Voka, Unizo en Boerenbond om in het artikel rond de preventieprogramma's elke verwijzing naar verpakkingen weg te laten.

Ook de SERV vindt dat alles wat verpakkingsafval betreft, via een samenwerkingsakkoord moet worden geregeld in de Interregionale verpakkingscommissie, zodat minstens in de drie gewesten eenzelfde regeling geldt.

VVSG, BBL, ACV, ABVV en OECO treden dit standpunt niet bij. Om tijdig de SUP-richtlijn om te zetten vormt het Materialendecreet een betere keuze dan het ISA. Een nieuw ISA moet eerst onderhandeld worden binnen de schoot van de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) en daarna nog politiek gevalideerd worden in de drie betrokken regio's. Bij het doorlopen van een dergelijke procedure halen we de deadline voor omzetting bijna zeker niet. Men wijst er verder op dat de SUP-richtlijn niet alleen voor zwerfvuilgevoelige (kunststoffen) verpakkingen de invoering van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) met zich meebrengt, maar ook voor bv. kauwgom, sigarettenpeuken, Indien men de verpakkingsgerelateerde UPV-bepalingen van de SUP-richtlijn zou omzetten via het ISA en voor overige stromen via het Materialendecreet, creëert men mogelijk net een ingewikkelder kluwen aan regelgeving. Omwille van de ongewenste doorwerking op diverse artikelen waaraan men veel belang hecht (bv. inzake de financiering van de zwerfvuilkosten), kunnen VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO de vraag, om verpakkingen buiten de scope van dit dossier te houden, niet bijtreden.

BBL, VVSG, ABVV, ACV en OECO kunnen zich niet verenigen met de door Voka, Unizo en Boerenbond gevraagde weglatingen van verwijzingen naar verpakkingen. Door ook verpakkingen op te nemen in het artikel rond preventieprogramma's stelt men zich tot doel om ook preventie te bekomen via de vernoemde instrumenten voor "zover relevant en passend binnen de bevoegdheden," aldus de toelichting. Hiermee kan men volgens BBL, VVSG, ABVV, ACV en OECO ook aan de slag in het kader van het ISA, waarbinnen preventie overigens net een onderbelicht aspect vormt.

De ontwerp teksten van de artikelen en de memorie worden niet gewijzigd naar aanleiding van deze adviezen. Deels omdat de adviezen sterk verdeeld zijn, deels omdat er inhoudelijke bezwaren zijn die hieronder worden toegelicht.

Het materialendecreet legt de algemene principes vast van het Vlaamse afval- en materialenbeleid. Alle bepalingen uit het materialendecreet gelden ook voor verpakkingen, tenzij uitdrukkelijk anders geregeld in het ISA. Bijvoorbeeld, het verbod op het onbeheerd achterlaten, vastgelegd in het materialendecreet, geldt ook voor verpakkingen. De verplichting om bepaalde afvalstoffen gescheiden aan te bieden vinden hun rechtsgrond in het materialendecreet. Zo is de gescheiden inzameling van pmd als verplichting opgenomen in Vlarema. Maatregelen voor de preventie van verpakkingsafval, zoals rond plastic zakken en het gebruik van eenmalige drankverpakkingen bij overheden en op evenementen, zijn geregeld in het Vlarema. Het uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en bedrijfsverpakkingen bevat een hoofdstuk rond verpakkingen. Het bestaande ISA vervult niet de functie van een volledig aparte wetgeving waarin alle bepalingen rond verpakkingen zijn gebundeld. Het dient enkel om die elementen te regelen die best uniform uitgevoerd worden in de drie gewesten. Een bundeling van alle verpakkingsmaatregelen in het ISA leidt niet noodzakelijk tot een eenvoudiger wetgeving. Bijvoorbeeld, de erkenningen voor Fost Plus en Valipac geven verdere uitvoering aan het ISA en kunnen dus niet vervangen worden door het ISA zelf. De green deal is geen wetgevend initiatief en is gebaseerd op een vrijwillig engagement van de betrokkenen. De herhaling van bepalingen in het materialendecreet die ook van toepassing zijn op verpakkingen, zou leiden tot dubbele wetgeving die telkens simultaan moet aangepast worden om coherent te zijn. Dit zou leiden tot situaties waarbij veranderingen in de afvalwetgeving telkens moeten onderhandeld worden met de andere gewesten. Dit zou neerkomen op een herfederaliseren van de afvalwetgeving.

Bovenstaande argumentatie houdt dus niet in dat er naar aanleiding van deze aanpassing van het materialendecreet geen bijkomende bepalingen kunnen worden opgenomen in het interregionaal samenwerkingsakkoord verpakkingen. Waar samenwerking tussen de gewesten wenselijk is, kan en zal dit uiteraard wel gedaan worden.

De doorrekening van zwerfvuilkosten naar producenten voor alle producten die een belangrijke impact hebben in zwerfvuil

Voka en Unizo willen de scope van de doorrekening van zwerfvuilkosten beperken tot die producten die genoemd zijn in de SUP-richtlijn. Voka en Unizo steunen de strijd tegen zwerfvuil, maar verwijzen naar de uitgebreide acties van Mooimakers op het gebied van sensibilisering, ondersteuning van burgers, verenigingen, scholen, gemeenten en intercommunales, samenwerkingsverbanden, monitoring, Het doorrekenen van zwerfvuilkosten die niet zijn opgenomen in de SUP-richtlijn is volgens hen gold-plating.

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO steunen daarentegen het voorstel om de zwerfvuilkosten, die vandaag in belangrijke mate worden gedragen door de lokale en Vlaamse besturen, door te rekenen aan de producenten van alle producten waarvan de afvalstromen een relevant aandeel in de totale zwerfvuilkost en een significante milieudruk veroorzaken.

De adviezen van de partners van de MINAraad zijn verdeeld. Er zijn ook inhoudelijke redenen aan te geven om de voorgestelde teksten in artikel 11 met betrekking tot de doorrekening van de zwerfvuilkosten ongewijzigd te laten. Hieronder volgt de motivatie.

In de conceptnota verpakkings/zwerfvuilbeleid 2.0 goedgekeurd door de Vlaamse regering in juni 2018, staat "Verantwoordelijkheid voor voorkomen en opruimen zwerfvuil verhalen

op de verantwoordelijken: Dit komt neer op het uitbreiden van het beginsel van de producentenverantwoordelijkheid richting mede financiële verantwoordelijkheid voor het opruimen van zwerfvuil. De middelen die worden gegenereerd als bijdrage in de opruimkost van verpakkingsafval in zwerfvuil, kunnen worden doorgestort naar de lokale, provinciale en Vlaamse overheden die instaan voor de opruiming van zwerfvuil en voor de werking van de Mooimakers.[...] Zwerfvuil betreft uiteraard meer dan verpakkingen alleen. We maken dan ook werk van producentenverantwoordelijkheid voor andere bronnen van zwerfvuil, zoals sigarettenpeuken en kauwgom. Het bepalen van ieders aandeel gebeurt op basis van de nulmeting waarvoor de methodiek in overleg met alle betrokken actoren wordt bepaald. ”

De Vlaamse regering had dus al van voor de goedkeuring van de Europese SUP-richtlijn de intentie om producenten financieel verantwoordelijk te stellen voor de opruiming van zwerfvuil. Niet alleen verpakkingen vallen hieronder, maar ook andere producten zoals kauwgom. Deze wijziging van het materialendecreet is dus een implementatie van reeds beslist Vlaams beleid en geen strengere toepassing van Europese richtlijnen.

Afstemming met Europese richtsnoeren ter verduidelijking van de SUP-richtlijn

Voka, Unizo en Boerenbond wijzen op de sterke concurrentie met de buurlanden en de stijgende trend inzake grensaankoop. Daarom is het belangrijk om de verdere verfijning op Europees niveau van de SUP-richtlijn af te wachten. Dit met het oog op een geharmoniseerde implementatie van de SUP-richtlijn in de verschillende gewesten, maar ook in de buurlanden.

De SERV vindt dat bij de voorbereiding van de omzetting van de SUP richtlijn moet rekening gehouden worden met de Europese guidelines die nu worden uitgewerkt en moet worden bekeken welke regelingen onze buurlanden zullen implementeren.

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO menen dat de Europese guidelines die nog in uitwerking zijn, mogelijks wel zullen helpen om de hoogte van de verschillende zwerfvuilkosten te bepalen. Het algemene, in de SUP-richtlijn opgenomen, financieringsprincipe zullen deze evenwel niet wijzigen.

De verwachte verfijning op Europees niveau met richtsnoeren heeft betrekking op de manier waarop de hoogte van zwerfvuilkosten berekend wordt, de bepaling van de samenstelling van het zwerfvuil en de wijze van rapportering. Dit zijn elementen die ook op Vlaams niveau nog moeten beslist worden en niet worden geregeld in het materialendecreet. Er is dus nog tijd om de Europese verfijning toe te passen in meer gedetailleerde afspraken. Deze verfijning zal echter geen impact hebben op de algemene principes die zijn vastgelegd in het voorontwerp van materialendecreet.

Economische gevolgen van de doorrekening van zwerfvuilkosten

Indien het Vlaamse Gewest als enige regio tot een veralgemeende doorrekening zou beslissen, zal dit volgens Voka en Unizo nadelige economische gevolgen hebben voor zowel de producenten als de gebruikers van de producten die niet onder het toepassingsgebied van de SUP-richtlijn vallen: deze producten zullen in Vlaanderen (nog) duurder worden dan in onze buurlanden (en de andere gewesten), met een oneerlijk speelveld tot gevolg. Dit moet absoluut vermeden worden. De stelling in de memorie van toelichting, als zou de zwerfvuilkost geen onoverkomelijke kost vormen voor de producent, is te kort door de bocht. De analyse die hieraan ten grondslag ligt veronachtzaamt compleet het gegeven dat er in Vlaanderen/België reeds meerdere lasten (taksen, heffingen, bijdragen,...) betaald moeten worden, hetgeen vandaag reeds resulteert in hogere prijzen voor onder andere de voedingsproducten. Diverse analyses hebben reeds aangetoond dat een eenzijdige verhoging van de lasten op voedingsproducten onmiddellijk resulteert in een verhoging van de grensaankopen.

VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO steunen daarentegen het voorstel van de Vlaamse Regering om de zwerfvuilkosten, die vandaag in belangrijke mate worden gedragen door de lokale en Vlaamse besturen, door te rekenen aan de producenten van alle producten waarvan de afvalstromen een relevant aandeel in de totale zwerfvuilkost en een significante milieudruk veroorzaken. Dit om te vermijden dat een producent zich aan deze kosten zou onttrekken door een verpakking uit een ander materiaal te gebruiken, bv. door alle plastic flesjes te vervangen door blikjes. Het moet inderdaad de bedoeling zijn om de totale hoeveelheid zwerfvuil substantieel te verminderen. Voor VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO is het dan ook heel belangrijk dat punt 5° van wijzigingsartikel 11 blijft staan zoals het nu geformuleerd is, met inbegrip van de letterlijke overname van de zwerfvuilkostenposten uit de SUP-richtlijn. Deze lijst sluit helemaal aan bij de praktijk: uit de diverse studies van de OVAM blijkt dat dit inderdaad de belangrijkste kostenposten zijn. VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO steunen het principe van het doorrekenen van de zwerfvuilkosten via UPV, omdat de producenten, via het ontwerp van zowel hun product als businessmodel, het best geplaatst zijn om deze zwerfvuilkosten te proberen vermijden. Het voorstel van de Vlaamse Regering om het SUP-financieringsprincipe door te trekken naar alle relevante fracties, sluit volgens VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO ook aan bij de geest van het nieuwe EU-actieplan, dat een duurzame transformatie van alle grondstofintensieve waardeketens beoogt, waaronder ook (alle) verpakkingen. Hierbij aansluitend, onderschrijven VVSG, BBL, ABVV, ACV en OECO de volgende appreciatie die is opgenomen in de begeleidende nota aan de regering: "De Inspectie van Financiën benadrukt het belang van een gelijke behandeling van de diverse sectoren in kader van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Dit bevestigt de keuze om de zwerfvuilkosten door te rekenen aan alle producenten die producten op de markt brengen die in het zwerfvuil belanden, voor zover dit significant is, en dit niet te beperken tot een specifieke groep producenten."

Er is inderdaad een verschil tussen distributieprijzen in België en de buurlanden, wat aanleiding geeft tot grensaankopen. Deze verschillen zijn echter te wijten aan een complex samenspel van diverse factoren, die niet enkel te maken hebben met milieuverplichtingen. Ook logistiek, mobiliteit, ruimtelijke factoren, verschillend landschap van marktspelers, verschillen in de aanvoerketen, enz. hebben hier een impact op. Er zijn ook verschillen in milieuwetgeving die net een verhogend effect kunnen hebben op aankopen in het buitenland. Zo moet in Nederland en Duitsland statiegeld betaald worden op bepaalde

verpakkingen. Je kan van een milieuwetgeving niet verwachten dat ze alle bestaande marktverschillen tussen landen wegwerkt. Met de SUP-richtlijn wordt een stap gezet richting een meer gelijk speelveld. Alle landen zullen immers zwerfvuilkosten moeten doorrekenen naar hun producenten, minimaal voor die producten die genoemd zijn in deze richtlijn. De SUP-richtlijn creëert echter een nieuwe ongelijkheid in het speelveld. Dranken gekocht in plastic flessen zullen relatief duurder worden dan dranken gekocht in blik en drankkartons. Zo kan een verschuiving ontstaan richting andere verpakkingen zonder dat daar een milieureden of economische reden voor bestaat. Deze ongelijkheid willen we tegengaan met dit voorstel.

Verder lopen er gesprekken met de andere gewesten over een interregionaal akkoord voor een uniforme inning van de vergoedingen voor zwerfvuilkosten zodat marktverschillen tussen gewesten worden weggewerkt.

Zwerfvuil afkomstig van blikjes

Voor Boerenbond is het cruciaal dat het aandeel zwerfvuil, met inbegrip van de blikjes, vermindert. Het is belangrijk dat ook op deze blikjes wordt ingezet omdat ze direct zware gevolgen hebben voor runderen. Om een geharmoniseerde implementatie te bekomen, meent Boerenbond dat het financieringssysteem voor het geheel best wordt uitgewerkt op het niveau van België (binnen een ISA) en nog beter op het niveau van Europa, zodat een level playing field wordt gegarandeerd.

Een verhaling van de zwerfvuilkosten op plastic verpakkingen en niet op blikjes, kan ertoe leiden dat er nog meer drank wordt verkocht in blikjes en daardoor op relatief korte termijn nog meer schade ontstaat aan runderen. Daarom onderschrijven we het belang van een gelijkaardige regeling in de andere gewesten en zelfs van een Europese regeling. In dat kader lopen er daarom ook gesprekken voor de afsluiting van een interregionaal akkoord voor de inning van vergoedingen van de zwerfvuilkosten. Dit mag ons echter niet tegenhouden om nu al op Vlaams niveau te voorkomen dat er een sterke toename is van de consumptie van blikjes.

Koppeling tussen aandeel zwerfvuil en bijdrage in de zwerfvuilkost

De Mineraad onderschrijft de uit de SUP-richtlijn overgenomen vereisten dat bij een doorrekening van zwerfvuilkosten aan een producent er (i) een duidelijke koppeling moet zijn tussen de gevraagde financiële bijdrage en het aandeel van diens producten in het zwerfvuil, en (ii) dat de inzameling van het zwerfvuil op een kostenefficiënte wijze dient te gebeuren. De Raad ondersteunt dan ook de initiatieven die de OVAM, in overleg met de betrokken actoren, onderneemt om dit te helpen verzekeren, met name de zwerfvuilstudie en het opstellen van referentieinzamelingsscenario's. De Raad vraagt eveneens om dit in nauw overleg te doen met de andere gewesten, alsook dat de studie moet gebeuren op basis van geverifieerde en onderbouwde gegevens met het oog op efficiëntie.

Dit advies wordt gevolgd. De zwerfvuilstudiestudie naar referentiekosten voor opruiming zwerfvuil wordt zo goed mogelijk uitgevoerd op basis van objectieve gegevens. De Vlaamse overheid is ook in gesprek met de andere gewesten over de afsluiting van een interregionaal akkoord voor onder meer de doorrekening van de zwerfvuilkosten. We zullen de aanpak en de resultaten van onze studies delen met de andere gewesten en ook hun inzichten meenemen. De producenten zijn op nationaal niveau georganiseerd, het is dan ook logisch om hierrond overeenstemming te zoeken op interregionaal niveau.

De Minaraad sluit zich aan bij de vraag van de Inspectie van Financiën om open en transparant met de belastingbetalers te communiceren over de overheidsmiddelen die vrijkomen bij de doorrekening van zwerfvuilkosten aan producenten.

Dit advies wordt gevolgd. In overleg met de VVSG zal de monitoring worden opgezet van de besteding van de vrijgekomen overheidsmiddelen.

Onderbouwing van het zwerfvuilbeleid

Volgens de SERV is het doel van de voorgestelde regeling het verschuiven van de zwerfvuilkosten van de overheid naar de producenten, die deze kosten op hun beurt kunnen doorrekenen aan de consument. Of dit ook effect zal hebben op de hoeveelheid zwerfvuil is niet alleen onduidelijk, het wordt blijkbaar zelfs niet beoogd. Volgens de SERV moet dit nochtans het uitgangspunt zijn. Dit vergt antwoorden op vragen zoals “waarom gooit iemand iets illegaal weg?” “op welke manier kan dergelijk gedrag bijgestuurd worden?” “hoe kan het beleid hierop inspelen?”. Op basis van gedragsinzichten – en eventueel door praktijktesten van alternatieven (cf. randomised controlled trials) – moet het probleem nader worden verkend en nagegaan worden welke beleidsmaatregelen effectief werken.

Daarom moet volgens de SERV in de eerste plaats een analyse gemaakt worden, niet enkel van de samenstelling van de verschillende fracties, maar ook waarom er te veel zwerfvuil voorkomt of waarom de hoeveelheden onvoldoende dalen. Een evaluatie van de campagne Mooimakers kan hiervan onderdeel zijn (cf. pilootproject “nudging” in 21 scholen).

De Vlaamse regering heeft al in 2018 de intentie uitgesproken om producenten financieel verantwoordelijk te stellen voor de opruiming van zwerfvuil. Daarna is de Europese SUP-richtlijn goedgekeurd die lidstaten verplicht alle zwerfvuilkosten door te rekenen naar de producenten voor bepaalde eenmalige plastic producten. Om onterechte verschuivingen te vermijden naar eenmalige producten gemaakt van andere materialen, wordt voorgesteld deze zwerfvuilkosten door te rekenen naar alle producten die een significante impact hebben in het zwerfvuil. Daarmee komen we ook tegemoet aan de reeds jaren geuite kritiek dat de producenten van niet-verpakkingen tot hertoe geen of weinig verantwoordelijkheid opnemen in de strijd tegen zwerfvuil.

De stelling dat een verschuiving van financiële verantwoordelijkheid richting producenten als uitgangspunt moet hebben dat de hoeveelheid zwerfvuil daarmee daalt, klopt niet. Het principe vervuiler betaalt vastgelegd in artikel 10 van het materialendecreet stelt “Overeenkomstig het beginsel ‘de vervuiler betaalt’ worden de kosten van het afvalstoffenbeheer gedragen door de eerste afvalstoffenproducent, de huidige of de vorige houders van afvalstoffen, de producent van het product waaruit het afval is voortgekomen, of de distributeurs of invoerders van een dergelijk product.” De hier voorgestelde regeling is meer conform het principe vervuiler betaalt, dan de huidige regeling waarbij publieke middelen worden gebruikt voor de opruiming van zwerfvuil. Het principe vervuiler betaalt is een beginsel dat op zichzelf staat en niet aan geldigheid verliest wanneer de toepassing ervan niet tot een directe milieuwinst zou leiden.

Bovendien klopt het niet dat een verschuiving van financiële verantwoordelijkheid richting producenten geen positieve milieu-effecten heeft. Sinds de jaren negentig zien we in het afvalstoffenbeleid, zowel op Vlaams als op Europees niveau, een grotere

verantwoordelijkheid ontstaan richting producenten. Het instrument uitgebreide producentenverantwoordelijkheid genereert extra private middelen voor de inzameling en de milieuvriendelijke verwerking van afvalstoffen. Dit heeft geleid tot meer selectieve inzameling en recyclage van afvalstoffen. Deze resultaten zouden niet gehaald zijn, mochten de financiële middelen en operationele inzet beperkt zijn gebleven tot de publieke middelen. De opruimkosten voor zwerfvuil vormen een zware kostenpost, vooral voor lokale overheden. Deze schaarse publieke middelen kunnen beter besteed worden aan de vele andere uitdagingen waar lokale overheden mee geconfronteerd worden in de omslag naar een lokale klimaatvriendelijke en circulaire economie. Vandaar dat het ook belangrijk is dat we in overleg met VVSG erover waken dat de vrijgekomen middelen worden ingezet voor de vele milieu-uitdagingen.

We onderschrijven het belang van een evaluatie van het zwerfvuilbeleid. We wijzen erop dat het zwerfvuilbeleid de voorbije jaren reeds één van de belangrijkste focuspunten is geweest in het beleidsvoorbereidend werk rond afvalbeheer: impactanalyses over de invoering van statiegeld, jaarlijkse metingen van de netheidsindex, tweejaarlijkse monitoring van de hoeveelheid zwerfvuil en de opruimkosten ervan, intensieve fractietellingen voor het meten van de samenstelling van het zwerfvuil, studie voor het bepalen van een referentiekost voor de opruiming van zwerfvuil, impactstudies over cateringmateriaal op evenementen... Dit neemt niet weg dat er nog meer inspanningen kunnen gebeuren, bv door het uitvoeren van studies naar gedragsverandering. Ook hier zijn extra financiële middelen voor nodig. We zullen ook meer aandacht besteden aan cijfers van op de markt gebrachte hoeveelheid producten. Dit kan verduidelijken waar het beleid meer moet inzetten op preventie. Deze studies en data-analyse kunnen echter geen reden zijn om een doorrekening van zwerfvuilkosten conform het principe vervuiler betaalt uit te stellen of af te voeren.

b) Minimale criteria voor UPV-regelingen

Voldoen bestaande UPV-systemen aan de vereiste kostendekking?

Voka, Unizo en Boerenbond steunen het voorstel van de Vlaamse Regering om de bestaande keuzemogelijkheid aangaande UPV-systemen te behouden, maar gaan niet akkoord met de stellingname dat de UPV-regeling voor bedrijfsmatig verpakkingsafval (met Valipac als beheerorganisme) mogelijk niet voldoet aan het principe van de volledige kostendekking. Daarom, en omdat het ISA voor verpakkingen het aangewezen beleidskader vormt, vraagt men om dit aan te passen in de tekst.

In een voorbereidende beleidsstudie uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie is Valipac met naam genoemd als een systeem dat niet voldoet aan de nieuwe Europese regels mbt kostendekking voor UPV-regelingen. Ook al hebben deze beleidsstudies slechts een adviserende rol en is door de Europese Commissie nog geen formeel standpunt ingenomen, de stelling dat het Valipac systeem mogelijk niet voldoet, is niet ongegrond. De vermelding van Valipac in de memorie is echter niet van wezenlijk belang voor de inhoud van de voorgestelde wijziging van het materialendecreet. Daarom is de verwijzing naar Valipac in de memorie geschrapt.

Doelstellingen en autonomie van beheerorganismen

Voka, Unizo en Boerenbond vestigen ook de aandacht op artikel 11 van het ontwerpdecreet, dat aan de Vlaamse Regering een ruimere bevoegdheid geeft om een financiële verantwoordelijkheid op te leggen aan producenten. In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat hierbij ook gedacht kan worden aan een bijdrage in de kosten voor sensibilisering, handhaving of andere beleidstaken. Voka, Unizo en Boerenbond geven aan principieel niet tegen meer verantwoordelijkheid te zijn, als die verantwoordelijkheid rekening houdt met de draagkracht van het beheerorganisme en er ook toe leidt dat men zelf kan beslissen welke maatregelen er zullen genomen worden en hoe deze zullen geïmplementeerd worden om de doelstellingen te bereiken.

Wij onderschrijven de stelling dat de toekenning van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid betekent dat er duidelijke doelstellingen worden afgesproken en dat de producenten vrijheid krijgen om de meest passende maatregelen te nemen, uiteraard binnen het bestaande wettelijke kader. Dit wordt zo ook verduidelijkt in de memorie van toelichting.

Financiering van handhaving

Voka, Unizo en Boerenbond zien momenteel geen rechtsgrond om de beheerorganismen (en dus ook producenten) mee verantwoordelijk te laten zijn voor de handhaving. Handhaving blijft een bevoegdheid van de Vlaamse administratie. Zolang hiervoor geen gedragen juridisch kader is uitgewerkt, mag handhaving niet tot het takenpakket worden gerekend van de beheerorganismen. Voka, Unizo en Boerenbond vragen dan ook om de zinsnede “handhaving of andere beleidstaken” uit de tekst te schrappen.

Voor de SERV is het alvast duidelijk dat het uitoefenen van toezicht en het opleggen van administratieve sancties taken zijn van de uitvoerende macht en de kosten hiervan niet moeten doorgerekend worden in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

BBL en VVSG zijn wel voorstander voor het behoud van de huidige toelichting bij art. 11, waarbij met name een ruimere bevoegdheid wordt toegekend aan de Vlaamse Regering om een financiële verantwoordelijkheid op te leggen aan producenten. Als de beslissingen van producenten ertoe leiden dat de kosten voor handhaving groter zijn, zoals dit bv. geldt in het kader van de strijd tegen zwerfvuil, dan is het volgens BBL en VVSG niet onredelijk om deze kosten door te vertalen naar de producenten. Handhaving is in deze geen deel van het takenpakket van de producenten, dat blijft inderdaad bij de overheid. De financiering daarvan is een andere zaak. Dit is volgens BBL en VVSG een kwestie van de vervuiler betaalt en uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Om bij het voorbeeld van de zwerfvuilproblematiek te blijven, kunnen de producenten de kosten voor handhaving reduceren door minder zwerfvuilgevoelige producten te gebruiken, herbruikbare verpakkingen te hanteren, statiegeld als middel te introduceren, enzovoort.

Handhaving is een belangrijk element in de implementatie van beleid. Handhavinginspanningen kosten ook geld, net als inspanningen voor sensibilisering. We voorzien in het decreet een rechtsgrond voor “andere beleidstaken”. Hierbij mag niet van tevoren worden uitgesloten welke taken dit zouden kunnen zijn. Wanneer aan de producenten zou worden gevraagd om een andere beleidstaak te financieren, dan moeten ze wel zelf mee kunnen beslissen over de wijze waarop de beleidstaak uitgevoerd wordt.

Het aspect handhaving komt momenteel niet concreet ter sprake, daarom kan dit geschrappt worden in de memorie van toelichting.

Graad van kostendekking

BBL en VVSG steunen het voorstel van de Vlaamse Regering niet om in het Materialendecreet een rechtsgrond op te nemen voor een afwijking van het principe van een 100%-kostendekking. Zij verwijzen hiertoe naar het oorspronkelijke voorstel van de OVAM. Dat voorziet niet in een mogelijkheid tot afwijking omdat men, met uitzondering van de collectieve plannen, bij een UPV die is ingevoerd op Vlaams niveau er tot hiertoe van uitgegaan is dat alle bovengenoemde kosten worden gedragen door de producenten. BBL en VVSG delen de inschatting van de OVAM dat het beperken van de kostendekking tot 80%, om redenen van economische levensvatbaarheid, kan leiden tot onduidelijkheid in een onderhandelingsproces met producenten over wanneer aan deze voorwaarde is voldaan.

BBL en VVSG merken ook op dat in de memorie van toelichting geen duidelijke motivatie is opgenomen waarom er wordt voorzien in een rechtsgrond voor mogelijke afwijkingen. De reden dat het ontwerpdecreet hierin voorziet, is volgens BBL en VVSG dat men vandaag reeds inschat dat bij UPV-regelingen die vallen onder het tweede systeem, er geen volledige kostendekking mogelijk is. Als het systeem hier niet toe in staat is, dient men volgens BBL en VVSG het systeem zodanig aan te passen dat het wel mogelijk is, eerder dan te voorzien in een decretale basis voor het bestendigen van een systeemfout.

We streven naar een ruime graad van kostendekking door de producenten bij een regeling voor UPV, net zoals de Europese kaderrichtlijn vooropstelt. Bij UPV systemen die voorzien in gratis inzameling, dragen de producenten de volledige kost (100%). Er zijn evenwel ook UPV systemen die niet voorzien in een gratis inzameling van afvalstoffen bij de ontdoener. Deze systemen stimuleren de selectieve inzameling via gerichte premies aan de ontdoeners en/of de inzamelaars. In deze systemen is de graad van kostendekking moeilijker exact vast te stellen. Deze systemen kunnen echter ook performant zijn en hebben, zeker voor bedrijfsafval, een groot draagvlak omdat ze minder ingrijpen in de bestaande marktwerking. Daarom is het aangewezen om gebruik te maken van de mogelijkheid die Europa voorziet om de kostendekking in bepaalde gevallen te beperken tot 80 %. Dit zal evenwel steeds moeten gemotiveerd worden. Bovendien moet dan ook aangetoond worden dat een voldoende mate van kostendekking (80%) gegarandeerd is.

Samenwerking met de andere gewesten

De SERV is van mening dat er intensief moet samengewerkt worden tussen de drie gewesten ook wat betreft de aanpassingen aan de UPV-regeling.

We onderschrijven het belang van een goede samenwerking met de andere gewesten inzake regelingen rond UPV. Daarom lopen er gesprekken met de andere gewesten over een nieuw interregionaal akkoord rond UPV. Dit akkoord moet een kader vastleggen voor die aspecten die een uniforme aanpak vergen in de drie gewesten.

c) Inzameling van bedrijfsafvalstoffen

Reguleren van inzamelformules bij bedrijven

Voka, Unizo en Boerenbond vinden het positief dat er meer zal worden ingezet om selectieve inzameling te bevorderen, maar hebben een reeks bedenkingen bij de wijze waarop men dit in uitvoering van het ontwerpdecreet voorziet te doen. Algemeen is er in het VLAREMA reeds een verplichting vastgelegd om bepaalde afvalstoffenfracties verplicht selectief in te zamelen. Het koppelen van een nieuwe verplichting aan deze fracties (i.e. het steeds financieel interessanter maken van een selectieve inzameling) beoordelen Voka, Unizo en Boerenbond als een dubbel op zijn kant. Als deze fracties te weinig selectief worden ingezameld, dan moet men in de eerste plaats nagaan of handhaving vanuit het beleid geen effectiever middel vormt. Bovendien is het voor Voka, Unizo en Boerenbond niet duidelijk hoe dit moet uitgewerkt worden voor de producten die via UPV geregeld worden: dit vereist meer uitleg.

De SERV onderschrijft de intentie om het scheiden van bedrijfsafval beter te stimuleren, maar wijst op het essentieel verschil tussen de markt van het huishoudelijk afval die collectief wordt georganiseerd en de private markt van het bedrijfsafval. Het is niet omdat de regeling goed werkt voor het huishoudelijk afval dit ook zo is op de privé markt voor bedrijfsafval. Het is niet omdat een afvalstroom technisch recycleerbaar is dat het voor inzamelaars economisch rendabel is om gescheiden ophaling te voorzien, wat effect heeft op de sorteerefficiëntie bij bedrijven.

Nadere analyse ter onderbouwing ontbreekt momenteel volgens de SERV. Enkele vragen die zouden moeten onderzocht worden zijn: waarom wordt er zo weinig gescheiden, om welke stromen gaat het? welke hoeveelheden? wat zijn hinderpalen waarom het niet gebeurt? Analyses (o.a. in het kader van Valipac) kunnen hierbij richtinggevend zijn. Te onderzoeken pistes zijn volgens de SERV: (1) het stimuleren van samenwerking en collectieve oplossingen vb. op bedrijventerreinen en (2) nasortering met oog op hogere sorteerefficiëntie.

BBL en VVSG verwelkomen dat, in uitvoering van art. 7 van het ontwerpdecreet, de afvalinzamelaar het de afvalstoffenproducent (zowel huishoudens als bedrijven) via de aangeboden inzamelformule zo interessant en gemakkelijk mogelijk zal moeten maken om de verplichting, om bepaalde afvalstoffen gescheiden aan te bieden, na te leven.

Met de sector van afvalinzamelaars zijn recent afspraken gemaakt over de invoering van nieuwe regels inzake de inzameling van bedrijfsrestafval, net om de handhaving op de sorteerplicht te vergemakkelijken. Het doel is een striktere controle uitoefenen op de aanwezigheid van selectief aan te bieden stromen in het bedrijfsrestafval. Deze nieuwe regels worden ingeschreven bij een volgende Vlaremawijziging. Handhaving alleen zal echter niet volstaan. Het is belangrijk dat de inzamelaars ook inzamelformules aanbieden die het voor de bedrijven interessant maakt hun afvalstoffen gescheiden te houden. Zeker voor de kleinere volumes is handhaving bij ieder individueel bedrijf zeer tijdsintensief en niet altijd efficiënt. Die kleine volumes kunnen gezamenlijk wel een groot verschil maken. Duidelijke, wettelijk vastgelegde afspraken over de inzamelformules kunnen helpen om van sorteren niet enkel een "verplichting" te maken, maar dit ook aantrekkelijk te maken. Met dit voorstel creëren we een rechtsgrond voor dergelijke afspraken die we in een volgend stadium meer in detail uitwerken samen met bedrijven en inzamelaars voor opname in VlAREMA. Ook stromen die onder een UPV vallen, zullen gebaat zijn bij inzamelformules die de gescheiden inzameling van deze afvalstoffen aanmoedigen. Dit maakt het voor de betrokken beheerorganismen gemakkelijker hun doelstellingen te halen.

We onderschrijven het belang van nadere analyses. Er gebeuren evenwel reeds heel wat onderzoeken, zoals opvolging van indicatoren rond bedrijfsafval, sorteeranalyses die uitwijzen welke stromen het meest in het bedrijfsrestafval aanwezig zijn, ... Er lopen ook

gesprekken met bijvoorbeeld Valipac om na te gaan hoe de gescheiden inzameling van bedrijfsverpakkingen kan worden verbeterd. De OVAM volgt ook proefprojecten op met collectieve inzamelsystemen op bedrijventerreinen. De ervaringen hiermee kunnen mogelijk leiden tot betere afspraken die, waar nodig, verdere wettelijke verankering nodig hebben om een gelijk speelveld te garanderen.

Interveniëren in tariefzetting bij inzameling bij bedrijven

Voka, Unizo en Boerenbond zijn principieel tegen het invoeren van een verplichting tot het werken met "vaste tarieven", aangezien dit een inmenging betreft op de vrije markt. Hoewel duidelijk in de memorie van toelichting wordt aangegeven dat dit geen stijging van de totale kost met zich mee hoeft te brengen, vrezen deze organisaties dat dit niet gegarandeerd kan worden, in het bijzonder wanneer er geen rekening wordt gehouden met de noodzakelijke uitbouw van de afzetmarkt.

Voka, Unizo en Boerenbond beamen dat er bedrijven zijn die het minder goed doen qua selectieve inzameling, maar er zijn evenzeer bedrijven die de sorteerverplichtingen zeer nauwgezet opvolgen en zelfs meer inspanningen leveren dan de wetgeving voorschrijft. Deze organisaties vrezen dat het beleidsvoornemen om ook bij bedrijfsafval de gescheiden inzameling financieel interessanter te maken, zal resulteren in het eenzijdig duurder maken van bedrijfsrestafval. Hierdoor zullen deze laatste bedrijven gepenaliseerd worden terwijl ze net reeds de meeste inspanningen hebben geleverd.

Voka, Unizo en Boerenbond wijzen erop dat het VLAREMA reeds een stort- en verbrandingsverbod oplegt voor recycleerbare fracties. Handhaving op onvoldoende uitgesorteerd afval vinden deze organisaties dan ook opnieuw een dubbel op zijn kant. Een quotum opleggen zal bovendien leiden tot een lagere kwaliteit van de recycleerbare fracties en derhalve ook tot een lagere kwaliteit van de recyclaten. Dit zal uiteindelijk de recyclagemarkt niet ten goede komen. Deze raadsorganisaties zijn dan ook vragende partij om deze zin te schrappen.

Voka, Unizo en Boerenbond vragen hoe de uitvoering van artikel 7 door de privé-inzamelaars gecontroleerd kan worden en hoe men er over kan waken dat de kwaliteit van het gerecycleerde materiaal niet zal afnemen wanneer ook meer vuilere fracties zullen worden ingezameld.

Voka, Unizo en Boerenbond zijn van mening dat er op basis van een impactanalyse, waarbij de hele circulaire keten (o.a. selectieve inzameling, verwerking, afzetmarkt, inzetten van recyclaten, ...) in rekening zou worden gebracht, effectievere stimulansen kunnen gevonden worden dan het eenzijdig verhogen van de bedrijfsrestafvalprijs. BBL en VVSG verwijzen ook naar de toelichting bij artikel 7 waarin, omwille van hun bewezen efficiëntie en effectiviteit bij huishoudens, wordt aangegeven dat het wenselijk is dat ook in het bedrijfscircuit de toepassing van een significant lagere prijs voor de inzameling van selectief aangeboden recycleerbaar afval ten nadele van restafval, alsook van tarifiering op basis van gewicht, meer ingang vinden. Voor BBL en VVSG is dit niet louter wenselijk, maar zou dit, met het oog op het willen bereiken van de in het Uitvoeringsplan HAGBA opgenomen restafvaldoelstellingen en het door de Europese Commissie in haar nieuwe actieplan vooropgestelde ambitieniveau ter zake, de expliciete ambitie van de Vlaamse regering moeten zijn.

Volgens BBL en VVSG hoeft het financieel aantrekkelijker maken van selectieve inzameling ten nadele van restafval niet te betekenen dat de inzamelkost voor bedrijfsafval duurder zal worden. Men verwijst hiervoor naar de volgende bepaling uit de impactanalyse op p. 7 van de memorie van toelichting, waarbij men zich aansluit: "Voor de inzameling van bedrijfsafvalstoffen kan het impact hebben op die inzamelaars die te weinig inspanningen doen om hun klanten te doen overschakelen op het aanbieden van gescheiden afvalstromen met oog op recyclage (al dan niet met nasortering). [...] Dit hoeft geen stijging met zich mee te brengen van de inzamelkost van afval, vermits een differentiatie van tarieven ook kan bekomen worden door restafval duurder te maken en gescheiden recycleerbare stromen goedkoper." Kortom, bedrijven die het goed doen op het vlak van selectieve inzameling zullen er bij de invoering van stimulerende inzamel tarieven alle baat bij hebben om hun inspanningen verder te zetten. Het zal integendeel de kosten vooral verleggen naar de bedrijven die het momenteel minder goed doen. Een grotere aanvoer van selectief ingezamelde stromen zal ook een stimulans zijn voor het creëren van de nodige afzetmarkten.

Met het voorgestelde artikel worden geen tarieven vastgelegd. Hier wordt enkel een rechtsgrond gecreëerd om te kunnen ingrijpen op inzamelformules die ontmoedigend werken om selectief in te zamelen. De impactanalyse in de memorie probeert enkel duidelijk te maken dat meer gescheiden inzameling niet noodzakelijk leidt tot kostenverhogingen voor het afvalbeheer in zijn geheel. Bedrijven die nu reeds maximale inspanningen leveren om de hoeveelheid bedrijfsrestafval te verminderen, hebben het minst te vrezen van bijkomende verplichtingen m.b.t. inzamelformules, want zij zullen reeds bediend worden door inzamelaars die formules hanteren die gescheiden inzameling bevorderen. Het is ook niet de bedoeling te werken met een quotum. Wel willen we voorkomen dat in het bedrijfsrestafval fracties terechtkomen die gescheiden moeten aangeboden worden. De impact van de maatregelen zal pas meer in detail kunnen ingeschat worden, als ze concreter zijn uitgewerkt. Diverse maatregelen zullen onderzocht worden. Sommige kunnen ingrijpen op de prijs, zoals bij gewichtsdiftar. Andere maatregelen grijpen niet in op de prijs, maar wel op de aangeboden inzamelwijze. Bij de uitwerking van de maatregelen zal er over gewaakt worden dat bedrijven die nu reeds goed bezig zijn, een minimale impact ondervinden of er zelfs voordeliger uit komen. De maatregelen zullen ook zo gekozen worden dat ze handhaafbaar zijn op het terrein en geen onbedoelde neveneffecten hebben, zoals een vervuiling van selectief ingezamelde fracties. Deze maatregelen zullen daarom uitgewerkt worden samen met de sector.

We onderschrijven de nood aan maatregelen die de afzetmarkt van recyclaten bevorderen. We zullen dan ook o.m. via Vlarema concrete voorstellen doen voor het verhogen van de gerecycleerde inhoud van producten.

We onderschrijven ook de noodzaak van een ketenaanpak. Daarom overleggen we b.v. met beheerorganismen om te kijken op welke plaats in de keten best een interventie gebeurt.

Afgiftebewijzen

De Minaraad vraagt om in wijzigingsartikel 13, betreffende art. 25, §2, van het Materialendecreet, eveneens een uitzondering te maken voor het afleveren van een afgiftebewijs voor bedrijfsafvalstoffen waarbij verschillende afvalstromen in een gezamenlijke ronde worden opgehaald. Bijvoorbeeld bij de inzameling van papier/karton samen met folies, zal voor die (wisselende stroom) folies niet steeds een afgiftebewijs afgeleverd worden, enkel voor het P/K (samen met de folies gewogen). De Raad stelt voor dat de bedrijven hun selectieve inzameling van folies kunnen aantonen én kwantificeren door middel van het aantal aangekochte foliezakken op jaarbasis.

Het is belangrijk dat onder meer de gezamenlijke inzameling van papier en karton met folies of andere innovatieve inzamelwijzen worden gestimuleerd. Dit kan de selectieve inzameling namelijk ten goede komen. Administratieve barrières moeten daarbij zoveel mogelijk worden weggewerkt. Hierover loopt overleg met de sector en we verwachten dat in een volgende Vlarema-wijziging al maatregelen genomen kunnen worden om hier antwoord op te bieden.

Een volledige afschaffing van het afgiftebewijs is evenwel niet de bedoeling. Bij het inzamelen van papier en karton met folies, gaat het namelijk om grote hoeveelheden. Naar traceerbaarheid is een afgiftebewijs hier zeker nodig. Dit is niet het geval bij het afval dat samen met de huishoudelijke ronde wordt ingezameld, dat expliciet beperkt moet zijn tot hoeveelheden vergelijkbaar met dat van een huishouden. Er zal ook meer toegezien worden op implementatie op het terrein om een gelijk speelveld voor publieke en private operatoren te garanderen. Voor de gezamenlijke inzameling (van bv. papier en karton met

folies) is er ook geen probleem met het leveren van een afgiftebewijs op zich, maar zijn er wel moeilijkheden met de precieze gegevens die daarop vermeld moeten staan, zoals de Eural-codes. Vandaar ook dat deze problemen via Vlarema verholpen kunnen worden.

Samenwerking met de andere gewesten

De SERV vindt dat er intensief moet samengewerkt worden tussen de drie gewesten ook wat betreft het stimuleren van gescheiden afvalinzameling bij bedrijven.

We werken in de institutionele context zoals die vandaag gegeven is. Er lopen gesprekken met de andere gewesten over een interregionaal akkoord rond UPV. De aanleiding voor deze gesprekken is een mogelijk conflict tussen bevoegdheden. Enerzijds is er het belang van een gelijke interne markt op Belgisch niveau en anderzijds is er autonomie van de gewesten inzake afvalbeleid. De lopende gesprekken hebben niet als doel het beleid rond inzameling van bedrijfsafvalstoffen in de drie gewesten gelijk te schakelen. Een dergelijke gelijkenschakeling, mocht die al wenselijk zijn, kan geen voorwerp zijn van een bespreking over het materialendecreet. Dit is materie die moet behandeld worden in het kader van een institutionele hervorming. Dit neemt niet weg dat goede praktijken moeten gedeeld worden tussen de drie gewesten en dat het daarom belangrijk is dat er goede dialoog en kennisuitwisseling bestaat tussen de drie gewesten over het afvalbeheer. Dit kan plaatsvinden in organen zoals CCIM en het intrabelgisch platform circulaire economie.

d) Inhoud van preventieprogramma's

Naast de hierboven besproken opmerkingen van de raadsleden op de opname van verpakkingen in de preventieprogramma's, vraagt BBL om in wijzigingsartikel 9 van het ontwerpdecreet, m.b.t. art. 17 van het Materialendecreet, de volgende aanvulling op te nemen: "[...] maatregelen met de volgende doelstellingen: [...] 2°, [...] b. ze zijn duurzaam, ook wat betreft levensduur. Er is dus geen geplande of vroegtijdige veroudering;". Geplande veroudering is immers moeilijk te bewijzen, maar vroegtijdige veroudering, nl. het feit dat voorwerpen al te vaak vroegtijdig stuk gaan, is dat niet. Denk aan elektrische tandenborstels die snel stuk gaan, printers of smartphones die niet gerepareerd of ge-update kunnen worden nadat de garantie is verstreken, geen beschikbaarheid van vervangstukken, enzovoort. Een preventieprogramma moet volgens BBL dus ook op vroegtijdige veroudering mikken, en niet enkel op "geplande" veroudering.

Vroegtijdige veroudering wordt in deze gezien als een deelaspect van geplande veroudering. Voor vroegtijdige veroudering is er geen Europese definitie, daarom verkiezen we om deze bijkomende term niet toe te voegen in het decreet, maar geplande veroudering te verduidelijken in de MVT.

3) Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie

De Vlaamse Toezichtcommissie heeft advies afgeleverd op 8 september 2020. Zij heeft geen opmerkingen op het ontwerp.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Zie de algemene toelichting in de memorie van toelichting horend bij dit voorontwerp van decreet. Het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden als bijlage gevoegd. Ten opzichte van de teksten die voor de 1^e keer principieel zijn goedgekeurd door de Vlaamse regering, zijn een beperkt aantal wijzigingen aangebracht in de memorie en in de artikelen om tegemoet te komen aan de uitgebrachte adviezen, zoals hierboven beschreven. Ook zijn er enkele bepalingen toegevoegd rond het asbestinventarisatieattest.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Zie de toelichting bij de artikelen in de memorie van toelichting horend bij dit voorontwerp van decreet.

Ten opzichte van de 1^e principiële goedkeuring zijn een aantal technische wijzigingen aangebracht om voldoende rechtsgrond te bieden voor de asbestinventarisatie. Het gaat om de artikelen 2, 4, 15, 16, 17, 18, 19, 25, 27 en 28.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Artikel 11 van dit voorontwerp van decreet wijzigt artikel 21 van het Materialendecreet. Het artikel voorziet o.m. dat producenten van producten die in het zwerfvuil terechtkomen, financieel verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor de opruiming ervan en voor het nemen van bewustmakingsmaatregelen ter preventie van zwerfvuil. De effecten van dit artikel zullen pas optreden wanneer de nodige afspraken zijn vastgelegd omtrent de hoogte van de zwerfvuilkost en de vergoeding daarvan door de producenten. Deze vergoeding zal voor een deel tegemoetkomen aan de Vlaamse overheid, aangezien deze vandaag een deel van de zwerfvuilkosten draagt.

Artikel 21 van dit voorontwerp van decreet wijzigt artikel 66, §1, tweede lid van het Materialendecreet. Het artikel voorziet reeds in de mogelijkheid tot het instellen van een retributie door de Vlaamse regering voor opname in het register van inzamelaars, handelaars, makelaars en vervoerders van afvalstoffen. Door de wijziging wordt verduidelijkt dat deze retributie de kosten kan dekken voor de administratieve behandeling van de aanvraag tot opname in het register, het beheer van het register en de uitoefening van het toezicht op de voorwaarden gekoppeld aan deze registratie.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 3 juli 2020.

B. ESR-TOETS

Er is geen onmiddellijke impact op de begroting van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De voorgestelde wijzigingen zullen worden opgevangen met de bestaande personeelsmiddelen.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Artikel 11 van dit decreet wijzigt artikel 21 van het Materialendecreet. Het artikel voorziet o.m. dat producenten van producten die in het zwerfvuil terechtkomen, financieel verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor de opruiming ervan en voor het nemen van bewustmakingsmaatregelen ter preventie van zwerfvuil. De effecten van dit artikel zullen pas optreden wanneer de nodige afspraken zijn vastgelegd omtrent de hoogte van de zwerfvuilkost en de vergoeding daarvan door de producenten. Deze vergoeding zal voor het grootste deel tegemoetkomen aan de lokale besturen, aangezien deze vandaag het grootste deel van de zwerfvuilkosten dragen.

4. VERDER TRAJECT

Dit voorontwerp van decreet zal na een tweede principiële goedkeuring door de Vlaamse regering voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar 2° principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal Demir

BIJLAGEN

- voorontwerp van decreet
- memorie van toelichting met concordantietabellen
- advies van de Minaraad
- advies van de SERV
- advies van de Vlaamse Toezichtcommissie